

28.5.2003

3199/4/01

Ratkaisija: Oikeusasiamies Riitta-Leena Paunio

Esittelijä: Oikeusasiamiehensihteeri Juha Niemelä

HUOLIMATTOMUUS SAIRAUSPÄIVÄRAHAPÄÄTÖKSIÄ ANNETTAESSA

1

KANTELU

A arvostelee 19.12.2001 eduskunnan oikeusasiamiehelle osoittamassaan kantelukirjoituksessa Kansaneläkelaitoksen Järvenpään toimiston menettelyä ja asiakaspalvelua sairauspäiväraha- ja työkyvyttömyyseläkeasioissaan.

A kertoo työsuhteensa ja osa-aikaeläkkeensä päättyneen 31.7.1999. Tämän vuoksi hän on ilmoituksensa mukaan a sioinut Järvenpään toimistossa elokuun 1999 alussa mukanaan sairauslomatodistus ja ilmoitus eläkkeen päättymisestä. Toimiston virkailija ei ollut A:n mukaan neuvonut häntä täyttämään sairauspäiväraha hakemusta, vaan oli kertonut lääkärintodistuksen riittävän. Kun A oli kertomansa mukaan elokuun 1999 lopussa tiedustellut sairauspäiväraha hakemuksensa käsittelyä, oli hänelle ilmoitettu, ettei hän ole edes hakenut sairauspäivärahaa.

A arvostelee Järvenpään toimistoa myös siitä, ettei se ottanut päätöstä antaessaan heti huomioon hänen osa-aikaeläkkeensä päättymistä. A:n mielestä myös toimiston antama neuvo nta työkyvyttömyyseläkeasian hoitamisessa oli puutteellista. A kertoo toimineensa toimistosta saamiensa neuvojen mukaisesti ja nyt häneltä ollaan perimässä takaisin liikaa maksettua työ ttömyyspäivärahaa.

2

SELVITYS

- - -

3

RATKAISU

3.1 Tapahtumat

Sairauspäiväraha

Kansaneläkelaitoksen Järvenpään to imisto myönsi A:lle sairauspäivärahaa 24.9.1999 ja 11.10.1999 antamallaan päätöksillä 144,55 markkaa päivässä ajalle 20.8.1999–31.1.2000. A:n hakemukset olivat saapuneet toimistoon 1.9.1999 ja 7.10.1999.

Toimisto oikaisi näitä päätöksiään 11.1.2000 antamallaan päätöksellä ja myönsi A:lle päivärahaa 335,90 markkaa päivässä edellä mainitulle ajalle. Toimiston mukaan päätökset oikaistiin A:n eduksi, koska toimistolle oli niiden antamisen jälkeen tullut tieto, että A:n osa-aikaeläke oli päättynyt 31.7.1999.

Tämän jälkeen toimisto myönsi päätöksellään 3.2.2000 A:lle sairauspäivärahaa ajalle 1.2.–30.4.2000. Sen sijaan toimisto hylkäsi päätöksellään 26.5.2000 A:n sairauspäiväraha hakemuksen ajalta 1.5.2000–31.5.2001, koska se ei pitänyt A:ta kykenemättömänä tekemään tavallista tai siihen verrattavaa työtä. A haki muutosta päätökseen Etelä-Suomen vakuutusalueen sosiaalivakuutuslautakunnalta, joka 14.12.2000 antamallaan päätöksellä katsoi A:n kykenemättömäksi tekemään tavallista tai siihen verrattavaa työtään. Järvenpään toimisto myönsi tämän jälkeen 22.1.2001 antamallaan päätöksellä A:lle sairauspäivärahaa vielä ajalle 1.5.–31.7.2000 eli päivärahan enimmäissuoritusajan päättymiseen saakka.

Työkyvyttömyyseläke

A:n työkyvyttömyyseläkehakemus saapui Järvenpään toimistoon 28.2.2001. A:n perhe-eläke ylitti jo yksinään sen vuositulorajan, joka oikeutti saamaan pienintä kansaneläkettä. Tämän vuoksi toimisto siirsi työkyvyttömyyseläkehakemuksen 7.3.2001 käsiteltäväksi Keskinäiseen eläkevakuutusyhtiö Ilmariseen, joka myönsi A:lle työkyvyttömyyseläkkeen sairauspäivärahan päättymistä seuraavan kuukauden alusta eli 1.8.2000 alkaen.

A oli – odottaessaan sairauspäiväraha päätöksiä ja eläke päätöstä – hakenut ja saanut työttömyyskassaltaan ansioon suhteutettua työttömyyspäivärahaa. Eläkkeen myöntämisen johdosta työttömyyskassa on päättänyt periä maksamansa päivärahat takaisin osittain kuittaamalla samalle ajalle myönnettyistä sairauspäivärahoista ja työeläkkeestä. Loppuosan työttömyyskassa perii takaisin A:lta itseltään.

3.2

Oikeudellinen arviointi

3.2.1

Järvenpään toimiston asiakaspalvelu ja neuvonta

Kansaneläkelaitoksen Järvenpään toimisto pahoittelee selvityksessään sitä, että A:n asian käsittelyyn osallistuneet henkilöt eivät muista A:n etuusprosessin etenemistä ja asiakaspalvelutilanteita. Nähdäkseni asiaan ei ole enää tältä osin saatavissa lisäselvitystä. Näin ollen asiassa ei ole myöskään näyttöä siitä, että Järvenpään toimisto olisi elokuussa 1999 tai sen jälkeenkään A:ta palvellessaan laiminlyönyt neuvontavelvollisuuttaan.

3.2.2

A:lle annetut päätökset

Eduskunnan oikeusasiamiehen tehtävänä on valvoa, että viranomaiset ja muutkin julkista tehtävää hoitaessaan noudattavat lakia ja täyttävät

velvollisuutensa. Oikeusasiamies ei voi puuttua valvottaviensa ratkaisuihin, elleivät ne ole ylittäneet harkintavaltansa tai käyttäneet sitä väärin. Oikeusasiamiehellä ei ole myöskään mahdollisuuksia arvioida asiassa aikanaan esitetyn näytön riittävyttä.

Käsitykseni mukaan Kansaneläkelaitoksen Järvenpään toimisto on ratkaissut A:n oikeuden sairauspäivärahaan sille lain mukaan kuuluvan harkintavallan nojalla. Arvioidessaan A:n työkykyä toukokuulta 2000 toimisto päätyi eri lopputulokseen kuin Etelä-Suomen vakuutusalueen sosiaalivakuutuslautakunta. Käsitykseni mukaan toimisto ei ole kuitenkaan tänäkään päätöksen osalta ylittänyt harkintavaltansa tai käyttänyt sitä väärin. Se, että muutoksenhakuelin muuttaa alemman viranomaisen antamaa päätöstä, ei merkitse automaattisesti sitä, että alempi viranomainen olisi menetellyt virheellisesti.

Käsitykseni mukaan Järvenpään toimisto on kuitenkin 24.9.1999 ja 11.10.1999 antamissaan päätöksissä osalta laiminlyönyt käsitellä A:n asiaa perustuslain 21 §:ssä 1 momentissa vaaditulla tavalla asianmukaisesti. Kansaneläkelaitoksen Etelä-Suomen aluekeskuksen mukaan Järvenpään toimistolla oli nimittäin jo sanottuja päätöksiä antaessaan tiedossa Ilmarisen 3.8.1999 antama päätös eläkkeen lakkauttamisesta. Toimiston olisi tullut ottaa tämä huomioon jo päätöksiä antaessaan.

Järvenpään toimisto ei ole selvityksissään ottanut kantaa virheeseen eikä käytettävissäni olevasta selvityksestä ilmene muutoinkaan syytä siihen, miksi Järvenpään toimisto ei ottanut eläkkeen lakkautusta huomioon heti ensimmäisissä päätöksissään. Saamani selvityksen perusteella syynä on todennäköisesti ollut huolimattomuus päätöksenteossa.

Virheen seurauksena toimiston A:lle 24.9.1999 ja 11.10.1999 antamat päätökset ovat siis olleet lainvastaisia. Hänelle on maksettu aluksi ajalta 20.8.1999–31.1.2000 lähes 200 markkaa pienempää sairauspäivärahaa kuin mihin hänellä olisi ollut lain mukaan oikeus. Virheen vaikutus A:n taloudelliseen tilanteeseen on siis runsaan neljän kuukauden ajan ollut käsitykseni mukaan varsin suuri. Nähdäkseni on tärkeää, että sairauspäiväraha-asioiden käsittely on asianmukaista ja että myönnetty päiväraha on määrältään oikea.

Järvenpään toimisto huomasi virheensä tammikuussa 2001 ja maksoi A:lle takautuvasti hänelle kuuluvan sairauspäivärahan. Sairausvakuutuslain mukaisille korvauksille ei voimassa olevan lainsäädännön mukaan makseta viivästyskorotusta.

A:n työkyvyttömyyseläkeasian osalta totean lopuksi sen, että 27.2.2001 allekirjoittamassaan eläkehakemuksessa A ilmoitti työkyvyttömyytensä alkaneen kesällä 1999. Ilmainen myönsikin hänelle työkyvyttömyyseläkkeen takautuvasti, mikä johti puolestaan samalta ajalta maksetun työttömyysturvan takaisinperintään. Saamani selvityksen perusteella katson, ettei A:n työkyvyttömyyseläkeasian käsittelyssä ole ilmennyt aihetta epäillä lainvastaista menettelyä tai velvollisuuksien laiminlyöntiä.

3.3

Toimenpiteet

Saatan edellä mainitut käsitykseni Järvenpään toimiston 24.9.1999 ja 11.10.1999 antamien päätösten lainvastaisuudesta toimiston tietoon ja korostan asianmukaisen ja huolellisen päätöksenteon merkitystä sairauspäiväraha-asioissa. Tässä tarkoituksessa lähetän jäljennöksen päätöksestä Kansaneläkelaitokselle tiedoksi.

Kantelukirjoituksen liitteet palautetaan A:lle.